

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Dana Šlaichová

Název práce: Zaniklá obec Skoky – paměť místa a proměna krajiny obce vlivem politicko-ekonomických, ekologických a kulturních změn

Oponoval (*u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě*): Mgr. Jan Kapusta, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uveďte, do jaké míry byl naplněn*):

Cílem práce byl etnografický výzkum kolektivní paměti místa na příkladu zaniklé poutní obce Skoky; klíčovou zde byla otázka, jakou roli hraje *proměna místa*, jeho zánik a pokus o obnovení, v paměti různých generací jeho obyvatel. K naplnění uvedeného cíle autorka provedla rozhovory s informátory z řad pamětníků i současných návštěvníků, doplněné studiem archivních materiálů. Závěrem práce pak je, že si informátoři místo spíše romantizují a vyjadřují naději v jeho zachování, a to navzdory historickým a sociálním problémům, jimž obec musela čelit.

Obecně vzato cíl práce naplněn byl, byť ne příliš uspokojivě.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Části teoretické a praktické jsou vyvážené, přičemž platí, že vlastní empirická práce kvalitativně převažuje nad teoretickými rozbory (viz dále). Ocenění hodné jsou prepisy výpovědí respondentů, robustní obrazové přílohy i rozsáhlé transkripce z deníku dr. Dědiče.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Jazykový projev je jedním z hlavních problémů práce. Text je občas špatně srozumitelný, počet gramatických a interpunkčních chyb jednoznačně převyšuje snesitelnou mez.

Struktura práce je sice na první pohled přehledná, ve skutečnosti je ale značně chaotická; autorka nelogicky přeskakuje z tématu na téma, některé informace zbytečně opakuje (např. osud obce Skoky, její dvojité vysídlení, je v práci popsán hned několikrát).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Nejslabší stránkou práce jako celku jsou její teoretické pasáže, resp. kapitoly zabývající se krajinou, místem a pamětí. Autorka zde uvádí a rozebírá mnoho autorit z řad společenských věd, historie i filosofie, obávám se však, že jim prostě a jednoduše neporozuměla. Pro ilustraci uvedu jediný příklad, stejně tak bych ale mohl postupovat bod po bodu, kapitolku po kapitolce.

Pro práci zcela zásadní pojem „místa paměti“ autorka představuje citátem Pierra Nory, který mluví o tom, že naše západní společnost již neobývá svou paměť, živou a žitou, přítomnou a aktuální, bezmyšlenkovitě sdílenou určitým kolektivem, a proto jí potřebuje zasvěcovat místa, která ztělesňují rekonstrukci historie, tj. to, co už není, relikty skutečné paměti. Autorka se Norovu teorii snaží ilustrovat jak vlastním příběhem ze života, tak zkušenostmi pamětníků ve Skocích (s. 29–31). V obou případech však jde o naprosté neporozumění.

Zaprvé, Nora má na mysli *kolektivní paměť*, nikoli evokaci jakýchsi osobních vzpomínek a pocitů. Vybavení si autonehody autorkou práce v inkriminovaném úseku silnice anebo vybavení si hlasů dětí na návsí pamětnicemi ve Skocích skutečně s „místy paměti“ nemají vůbec nic společného. Nejsou dokonce ani opakem toho, co měl Nora na mysli, snad něčím, co se s jeho teorií zcela míjí.

Zadruhé, většina míst paměti, o nichž Nora píše, vlastně nejsou místa v geografickém či materiálním slova smyslu (tj. např. určitý úsek silnice či náves), nemají žádné referenty v realitě. Tato místa definuje jejich *symbolický význam*: jde o *rekonstrukce kolektivní paměti*, v níž daná společnost či národ už nežije; jde o *sociální konstrukty*, jež mohou mít podobu instituce, rituálu anebo třeba data v kalendáři – např. muzea, pomníku či výročí.

Logickým důsledkem neporozumění základním teoretickým pojmům a koncepcím je pak skutečnost, že autorčina empirická práce s daným teoretickým zázemím nijak nekoresponduje, ani jej nijak originálně nerozvíjí. Podíváme-li se na to, o co autorce vlastně jde a kam její empirický materiál směřuje, zdá se, že by se jí hodila spíše diskursivní analýza. Mohla by pak vytyčit několik klíčových diskursů (způsobů, jak se o místě a jeho minulosti a budoucnosti mluví) s jejich konkrétními praktikami, ukázat, jak se k sobě mají, zda a proč některé převažují apod. Analýza diskursivní (snad i mocenské) hry jednotlivých zainteresovaných skupin (starých pamětníků, mladých nadšenců a aktivistů, katolické církve, běžných turistů atd.) by pak možná přinesla mnohá zajímavá zjištění.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Jde-li i dnes o poutní místo, jakou „kolektivní paměť“ mu připisuje katolická církev a jak se tento pohled potkává/rozchází s pohledem místních nadšenců usilujících o jeho zachování?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Dobře.

Datum: 16.6.2020

Podpis: Mgr. Jan Kapusta, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie